

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Na očinina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10:40 K, za pol leta 5:20 K, za četrt leta 2:60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so pošiljane prave. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo, tiskarati. Kmetopna petlet-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 30 vin., večkrat po dogovoru.

21. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 13. marca 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Dunajska cesta številka 20.

Slovanska enota.

Jugoslovanske in češke stranke so se združile s starimi Rusini v „Slovansko enoto“ za skupno parlamentarno delo. Pestra skupina je to v kateri nahajamo vsakovrstne barve in nianse, v najrazličnejša nasprotja, ampak nič enotnega. Skupina, kakršna bi bila gotovo v vsaki državi izven Avstrije nemogoča.

Doživeli smo pač tudi drugje čudne aliance, n. pr. nemški blok kancelarja Bülowa, v katerem so liberalci složno sedeli s konservativci pri eni mizi; ali pa madžarsko koalicio, v kateri so se neodvisnjaki, možje radikalne ločitve od Avstrije, združili z zagovorniki skupnosti, kalvinisti s katoliško-klerikalno „ljudsko stranko“. Toda toliko nasprotij se ni našlo še nikjer, kolikor jih je v „Slovanski enoti“, v kateri se družijo češki realisti s češkimi klerikalci, češki radikalci z Mladočehi, češki svobodomislci z jugoslovanskimi klerikalci, agrarci z buržoazijo, državnopravna stranka z narodno-avtonomističnimi.

Kaj je pričakovati od take neorganične enote, ki je neenotna v svojih fundamentih?

Sveda pravijo, da imajo skupno nalogo. Združili so jih narodni nameni. Veže jih slovanstvo. In zaradi slovanstva so šli v opozicijo.

Spretnim časnikarjem se bo gotovo posrečilo, z zofizmi in šovinističnimi frazami med nekaterimi ljudmi razširiti mnenje, da ima „Slovanska enota“ res narodne namene. Saj je v Avstriji med Slovani in Neslovani še dosti ljudi, ki mislijo samo z glavami svojih voditeljev ter slepo prisegajo na vse, kar ima narodno etiketo, ne da bi poizkusili, kakšno vino je v steklenici. Toda če nekoliko posvetimo na to slavno slovansko enoto, se moramo prepričati, da ni od nje pričakovati nič drugega kakor nova cokla na vozu političnega napredka v tej čudni državi.

Političnim ciljem ne more služiti skupina, ki je sestavljena iz samih političnih nasprotij. Tega ni treba dokazovati, ker je jasno samoposebi. Če hoče varovati svojo slogo, se mora kolikor mogoče izogibati vsakega vprašanja, ki bi pokazalo nesoglasje. V interesu svojega obstanka mora torej ovirati politično delo. Politična reakcija je lahko zadovoljna, da se je ne bo nihče resno dotikal.

Vsa kulturno-politična vprašanja, ki vise v zraku in se morajo prejalilej rešiti z zmago kulturne svobode, ali pa z zmago klerikalizma, morajo ostati skrbno zavita v zraku. Zakaj čim stopijo med „složne“ stranke, bi se moral vneti načelni boj, v katerem zgori sloga kakor slama.

In kaj naj pomeni „Enota“ za gospodarska vprašanja? Tu so agrarni, tam industrialni interesi; na eni strani politika svobodne trgovine, na drugi politika zaprtih mej. A vsaka stranka je najbolj občutljiva v gospodarskih vprašanjih, če se tukaj zlasajo, tedaj ne drži nobeno lepilo sloge.

Ampak zaradi narodnih interesov so se združili. Toda — „narodni interesi“, to vendar ne more biti prazna beseda. Združevanje je umevno, kjer so enaki interesi. Teh pa v slovanski enoti ni.

Narodno vprašanje Slovencev se reši edino z narodno avtonomijo. To so včasih direktno, včasih indirektno priznale tudi naše meščanske

stranke. Naše narodno vprašanje se da rešiti samo v državnem zboru, kjer so zastopani Slovenci vseh krajev in tudi vsi njih narodni nasprotniki. Samo tukaj se morejo Nemci in Italijani prisiliti, da priznajo Slovence koncesije, ki jih potrebujejo v zameno za varstvo svojih opravičenih interesov. Samo kjer so zastopani vsi, se lahko reši vprašanje po enem, po enotnem načelu, samo tukaj se lahko ustanovi enaka pravica za vse.

Na tem polju je pa slovanska enota absurdum. Zakaj najodločnejši nasprotniki narodne avtonomije so meščanski Čehi od Mladočehov do Klofačevcev; najbolj krčevito ovirajo rešitev narodnega vprašanja v državnem zboru meščanski Čehi. Ko je sodrug Seliger predlagal, da se voli odsek za izdelanje zakona o enakopravnosti vseh narodov, so ga pokopali Čehi. Ko je Bienenrth predložil svoj jezikovni načrt, so zahtevali Čehi, naj se to vprašanje odkaže češkemu deželnemu zboru.

Kaj imajo pričakovati Slovenci, če obvelja češko načelo?

V kranjskem deželnem zboru smo na konju; tukaj se lahko dovolijo slovenske ulične table v Ljubljani, lahko se nekoliko sekirajo kranjski Nemci, semtertja se lahko sklene tudi kaj resnejšega. Toda na Kranjskem živi komaj tretjina Slovencev; a kaj bo z izvenkranjskimi Slovenci, če bo smela v vsaki deželi večina z manjšino ravnati kakor hoče? Na Štajerskem smejo tedaj za vse čase diktirati Nemci, na Koroškem tudi. V Trstu so Italijani faktično v večini in sanje o slovenskem Trstu so še zelo meglene. V Gorici in v Istri nam nič ne pomaga faktična večina, zakaj deloma po zaslugi naših narodnjakarjev vladajo Italijani v obeh deželnih zbora.

Imperialistično načelo Čehov bi bilo Slovence v pogubo. In ta enota naj ima narodne namene? Blažen, kdor verjame!

Ampak to je: Našim klerikalcem, ki so bolj zvitji kakor Hribar in Kramarj, kaže, nositi nekaj časa opozicionalno krinko, da izsilijo od vlade te in one koncesije zase. V ta namen potrebujejo zaveznike; Šušteršič se ni zastoj bahal, da je on duševni oče te zveze. Kadar bodo klerikalci imeli, kar žele, bo „enote“ konec. In zavezniki bodo debelo gledali.

Državni zbor.

V sredo, 10. t. m., je imel avstrijski državni zbor zopet sejo. Bienenrthova nerodnost je zakrivila, da se mora vse delo, ki ni bilo še popolnoma končano, pričeti od začetka. Zbornica se je sešla kakor po novih volitvah, otvoriti je moral sejo starostni predsednik, voliti se je moralo novo predsedništvo, sestaviti se morajo novi odseki, vsi načrti, ki so bili že v delu, se morajo vnovič vložiti. Vse zaradi tega, da je Bienenrth mogel ostati ministrski predsednik. A kaj bo zdaj, je še uganka, čeprav se kažejo obrisi nekakšne večine, ki se hoče vdinjati Bienenrthovi vladi. Z enostavno večino se ne more trajno vladati, dvetretjinska večina bi pa morala biti nemogoča, ako bi bilo opozicionalstvo tistih strank in skupin, ki trdijo, da so opozicionalne, res zanesljivo. Toda to je najbolj dvomljivo glede na najmočnejšo „opozicionalno“ grupo, na slovansko „enoto“. Najvažnejše vprašanje za Bienenrtha so zdaj rekruti; tukaj se mora odločiti, kdo je opozicionalen, kdo pa vladen. No, med slovanskimi politikami je preveč takih, ki bi radi danes ali jutri postali ministri.

Na prvi seji se je opozicionalstvo slovanske enote pokazalo v čudni luči. Baron Bienenrth,

ki se je predstavil na čelu obnovljene vlade, je podal pragmatično izjavo, katera se je pač slabo slišala, ker je bil v zbornici zopet velik hrup. Ko je Bienenrth končal, je sodrug Němec predlagal, naj se otvori debata o njegovi izjavi. Predlog pa je bil odklonjen in glasovali so proti njemu tudi „enotni“ Slovani. Čudna opozicija je to vse-kakor, ki noče porabiti prve prilike, da označi svoje stališče!

Prva seja se je pričela v znamenju viharja. Češki radikalci hočejo biti na vsak način „interesantni“, pa so vprizorili hrup, ko so vstopili ministri, kakor da bi zaradi njihovega kričanja mogla pasti vlada. Ostali so osamljeni. Drugih instrumentov kakor ust, niso rabili. Svoje klice „fej, abcu“ i. t. d. so naperili zlasti proti Bienenrthu in Haertlu. Nemcem in Poljakom se je vsled tega zdelo potrebno, aplavdirati ministrom.

Baron Bienenrth je pozval najstarejšega poslanca Funkeja (nemškega liberalca), naj prevzame predsedstvo.

Starostni predsednik Funke je po kratkem govoru odredil volitev predsedništva. Izvoljen je bil, kakor se je pričakovalo, krščanski socialc dr. Pattai, ki je dobil 237 od 440 oddanih glasov. Za kandidata slovanske enote, dr. Pacaka, so glasovali 103 poslanci. Socialni domokratje so oddali prazne glasovnice; tako tudi nekateri drugi poslanci. Vseh praznih glasovnic je bilo 98.

Na to so se volili podpredsedniki. Dobili so: Dr. Luginja (Hrvat) 234 glasov, Starzinski (Poljak) 208, Pernerstorfer (socialni demokrat) 207, Zazvorka (Čeh) 227, Steinwender (Nemec) 211 glasov. 15 glasov je bilo oddanih za Slovence Pogačnika.

Predsednik Pattai se je zahvalil za izvolitev ter je obljuboval, da bo objektivno vodil predsedniške posle. Podpredsedniki niso imeli nič govora.

Po končanih volitvah je dobil besedo baron Bienenrth, ki je podal dolgo programatično izjavo. Govoril je o notranjem in zunanjem vprašanju. Med njegovim govorom so češki radikalci zopet razgrajali, tako da na galeriji ni bilo razumeti, kaj govori minister. Nekateri poslanci, ki so posredovali pri čeških radikalcih, da bi mirovali, niso nič opravili.

Poslanec Němec (socialni demokrat) je predlagal, naj se otvori debata o vladni izjavi. Predlog je bil odklonjen; zanj so glasovali socialni demokratje, Rusini in češki radikalci.

Veleizdajniški proces.

V Zagrebu, 4. marca.

E. G. Včeraj se je torej začela velika pravniška tragikomedija, kateri pravijo proces proti srbskim veleizdajnikom, ki pa je v resnici krvava persiflaža pravosodja in najžalostnejše izpričevalo sedanjih brezvestnih mogotcev na Hrvatskem. Proces, iz političnih razlogov. Proces, s katerim se hoče slabotnejš Rauch, ki je prišel v državno življenje, kakor Pilat v credo, obvarovati na sedežu hrvatskega bana. Proces, ki bi bil nemogoč v vsaki deželi, v kateri se sodniki zavedajo svojega vzvišenega poklica in kjer državni pravdniki niso brezdušni avtomati, ki mečejo iz sebe najabsurdnejše obtožbe, če pritisne na nje vlada, ki ima slučajno moč v krempljih.

Osem mesecev je minilo, odkar je srbski Azev v zmanjšani obliki, vohun in provokator Nastić, izdal svojo „Finale“ naslovljeno brošuro, s katero je obdolžil celo vrsto Srbov veleizdajniških dejanj. Kdor ima količkaj političnega spoznanja, ne more dvomiti, da je bila infamna brošura naročena ali pa da je bila vsaj spisana sporazumno z onimi

elementi, ki bi v interesu svojega obstanka radi zatrli vsako opozicijsko gibanje na Hrvatskem. Srbska samostalna stranka je del hrvatsko-srbske koalicije, ki vodi meščansko opozicijo proti Wekerlovi in Rauchovi vladi; lahko se torej ugane, odkod prihaja strastno hrepenenje, da bi se kompromitirala in uničila srbska samostalna stranka in ž njo opozicija na Hrvatskem. Čeprav vlada taji, da bi bili Nastićeva brošura dala povod preganjanju Srbov, se vendar ne more dvomiti o tem, zakaj aretacije so se začele, ko je izšla imenovana brošura in tudi obtožnica se sklicuje nanjo.

Ta obtožnica

je neverjeten spis. V njej so vsa znamenja tendenčnega političnega procesa, a nezaslišano je, da se postavlja državni pravdnik na stališče popolnega zanikanja veljavnih zakonov in šteje Srbom v greh, da so se posluževali pravic, ki so jim postavno zajamčene. Prvi del obtožnice sploh ni nič drugega, kakor strastna agitacija proti Srbom, katerim državni pravdnik sploh odreka ime, popolnoma v surovem tonu Frankovih demagogičnih listov. Izvleček obtožnice je „Rdeči Prapor“ že objavil, ko je bila sestavljena, in čitatelji se gotovo spominjajo, kako smešno je, kar se očita obtožencem stvarnega. Da imenujejo svojo cerkev „srbsko-pravoslavno“, kar je postavno določeno, je hudodelstvo veleizdaje! Če je kdo imel v hiši to ali ono srbsko sliko, je — veleizdajalec!

Mnogo se peča obtožnica z belgrajskim društvom „Slovanski Jug“, kateremu podtika revolucionarne namene. Če bi bilo vse resnično, kar pripoveduje Nastić v svoji brošuri o tem društvu, bi bil vendar sedanjí proces nemogoč, ker ne bi nobena hrvatska sodnija mogla spraviti belgrajskih revolucionarjev predse. Verjetno je pa, da so tudi tiste obdolžitve povečini izmišljene, zakaj glasilo društva, ki se tudi imenuje „Slovanski Jug“, je pač objavljalo poročila iz vseh jugoslovanskih krajev, včasí precej naivna poročila, v katerih pa živ krst ni mogel zaslediti onih krvavih namenov, ki mu jih podtika obtožnica.

Razprava.

Že v začetku se je pokazalo, da nimamo tukaj nepristranskega sodišča, temveč odbor uradnih juristov, ki so pustili zakon in vest pod mizo, pa ravna jo kakor jim je ukazano z Markovega trga, iz banske palače. Razprava se je že prvi dan pričela kakor ostudna farsa. Z obtoženci in z zagovorniki ravna sodišče kakor z brezpravnimi heloti, pristransko in žaljivo.

Zagovornikov je prišlo 28, med njimi 18 Hrvatov in 10 Srbov; sodišče jim pa ni pripravilo niti dovolj prostora, tako da jih je mnogo moralo sedeti na obtožno klopo.

Na galeriji se je opazil neki fotograf, ki je bil ba je poslan od drja. Franka in je hotel fotografirati obtožence. Proti temu je protestiral obtoženec Brkić, začetkoma brez uspeha. In le na ponovni zahtevi je sodišče sklenilo, da morajo zapustiti galerijo vsi, ki nimajo vstopnic; med njimi je bil tudi fotograf.

Brez posla.

Ko so zapisavali generalije obtožencev, je predsednik vprašal enega, kakšen poklic ima. Ta je odgovoril z žalostnim glasom: „Zdaj nobenega. Obtoženec sem.“

Obtoženca Ercegovca vpraša predsednik, kdo ga zagovarja. Odgovor je: „Moje neomadeževano življenje in moja čista vest.“

Obtoženca Katarja vpraša, če je bil že kaznovan. Ta odgovori: „Da, s šestimi meseci preiskovalnega zapore.“

Državni pravdnik Accurti predlaga, naj se odkloni zagovornik dr. Milović, češ, da je tudi on osumljen veleizdaje. Dr. Milović protestira proti taki obdolžitvi, a predsednik mu najprej poseže v besedo in končno mu jo vzame. Vsled tega nastane med zagovorniki velik nemir. Odvetnik dr. Hinković protestira proti predsednikovemu ravnanju, ki vpoštevá predlog državnega pravdnika, ko se še čita obtožnica, dočim ne daje zagovornikom niti besede. Predsednik se izgovarja, da državni pravdnik ni ničesar predlagal, temveč da je le delal opazke.

Dr. Hinković: In predsednik vpoštevá celo te opazke! To ni enakost v ravnanju s strankami. Proti takemu kršenju zakona protestiram!

Dr. Milovanović želi besedo, a predsednik mu je ne da.

Izključeni zagovorniki.

Sodišče se je na to pol ure posvetovalo o zahtevah državnega pravdnika ter je sklenilo, da se imajo kot zagovorniki odkloniti dr. Dobričević, dr. Milasinović in dr. Stojanović, češ, da so vsi trije osumljeni udeležbe v velesrbski propagandi, torej veleizdaje.

Srbska in hrvatska zastava.

Srbski popi višjih činov imajo plašče, ki so podšiti v različnih barvah. Ker je postalo v dvorani vroče, slečeta obtoženca profesor teologije dr. Valerian Pribičević in pop Milović svoja plašča, pa ju položita s podšivkami tako čez ograjo, da se je videla rdeča in modra, okrog pa bela barva — torej srbska zastava. Najprej so opazili to med občinstvom. Kmalu pa opazijo

tudi sodniki; predsednik smatra to za demonstracijo in jo graja. Na to položi eden obtožencev polo belega papirja med oba plašča in zdaj se vidi jo barve rdeče-belo-modra, ki kažejo hrvatsko zastavo. Med občinstvom je smeh, kajti proti barvam uradne, hrvatske zastave ne more nastopati sodišče.

Priče zagovornikov — odklonjene.

Zagovorniki so naznanili 300 prič, ki naj bi jih sodišče zaslišalo. Državni pravdnik je predlagal 250 prič. Sodišče sklene, da se odklonijo vse razbremenjevalne priče. Vsled tega nastane med občinstvom veliko razburjenje. Zagovorniki naznanijo ničnostno pritožbo.

Kje je Nastić?

Glavna priča v tem procesu je famozni Gjorgje Nastić! Doslej ga še ni v Zagrebu. Na sodišču pravijo, da bo zaslišan kot zadnja priča. Z druge strani se sliši, da sploh nihče ne ve, kje da je.

Izključeni časniki.

Pristranost sodišča se kaže tudi v tem, da nekaterim časnikarskim poročevalcem ni dovoljen pristop k razpravi, ker sodišče misli, da ne bodo tako poročali, kakor bi radi Rauchovi gardisti. Med njimi so poročevalci naših bratskih listov „Pravo Lidu“ v Pragi in „Radničke Novice“ v Belemgradu, nadalje milanskega „Corriere della sera“.

Misli se, da bo proces trajal 5 do 6 tednov.

Naš zbor.

Dalje.

Kermolj (Trst):

V mirnih časih se taktična vprašanja lahko rešujejo. Treba je, da določi strankin zbor volilno smer, sicer pa že najdejo organizacije pravo pot. Večje težave lahko nastanejo pri volitvah. V tem oziru ni vselej in vse tako, kakor bi moralo biti. Pri zadnjih deželnozborskih volitvah na Goriskem je prišlo do ožjih volitev. Takrat je še tržaška organizacija vodila politično delo na Goriskem, ker se še ni bila ustanovila deželna organizacija. V Trstu smo se zelo začudili, ker smo brali v „Rdečem Praporu“ takorekoč povelje, da naj socialisti pri ožji volitvi glasujejo za liberalce. Za nedeljo je bila v Gorici sklicana konferenca, že pred konferenco pa je bila v „Praporu“ tista izjava. Sodrugi so takrat ostro kritizirali to taktiko. Tajništvo je lepa želja. Jaz sem tudi za to, ampak kako bi se dobilo toliko sredstev, je drugo vprašanje.

Fran Jernejčič (Trst):

S Petejanovim predlogom se ne strinjam. Razumel sem ga že, pa prav zato nisem zanj. Ta vprašanja imamo tudi v Trstu, pa vidimo, da nič ne koristijo. Samo čas se trati z njimi. Dosti imamo opraviti, če hočemo sodrugom dopovedati, da se morajo politično organizirati. S tajništvom se vedno bavimo. Ampak to ni dosti, da sklenemo take reči. Imeti moramo osebo. In če jo ima izvrševalni odbor, je drugo vprašanje, kaj bo delal tajnik. Ni dosti, da imamo osebo, ampak če hočemo, da bo delal, je treba tudi za delo sredstev, pa ne malo.

Kocmur (Ljubljana):

Za našo taktiko je kolikor toliko merodajno tudi nastopanje nasprotnskih strank. Pri njih opazujemo neizmerno bahavost. Če tudi sami nič ne opravijo, se pa bahajo s tujim perjem, med tem ko mi se svojih uspehov ne izkoriščamo. Velika napaka je tudi, da socialistični poslanci niso dovolj poučeni o naših razmerah. „Slovenski Narod“ je list, ki mu je vsaka laž in surovost dobra, če misli, da bo ž njo škodoval nasprotniku. Tako je bilo z znanim napadom na drja. Adlerja. O takih rečeh je zunanje socialistično časopisje slabo informirano. Jaz sem že enkrat podal predlog v tem zmislu, ki se pa ni izvršil. Tako se je n. pr. tudi zgodilo, da je „Arbeiter Zeitung“ imenovala drja. Kreka „der hellste Kopf“, česar najbrže nebi bila storila, če bi bila vedela, kako demagoško in surovo nastopa doma. Treba bo kaj ukreniti, da bo izvenslovensko socialistično časopisje redno informirano o razmerah in dogodkih pri nas. Med našim delavstvom se čuti še pomanjkanje socialistične discipline; v strokovnih organizacijah bi se lahko več storilo za vzgojo. Seveda v strokovni organizaciji so vspehi vidni, politični vspehi so pa večinoma idealni in manj vidljivi. Strokovna organizacija mora biti opera politične. Obema je končni cilj enak. Večja paznost se mora posvetiti tudi mladinski organizaciji, ki mora biti osnovana na pedagoških načelih. V nekaterih krajih so ženske glavni vzrok, da ni napredek večji. Tako je n. pr.

v Ljubljani, kjer delajo ženske v tobačni tovarni in silijo moža, da ostane v Ljubljani, tudi če izgubi tukaj delo in če bi drugje našel boljši zaslužek. To vpliva tudi na mezde v takih krajih, ker je naravno, da so mezdni boji v takih razmerah težki. Storití se mora torej več za žensko propagando. Da je lokalna taktika različna v raznih deželah, ni nič čudnega. Ampak glavna taktika mora biti enotna. Zato ne smejo deželne in druge organizacije nikoli izgubiti tesne zveze z izvrševalnim odborom.

Čobal (Zagorje):

Predlagam, da se zaključi imenik govornikov. Sprejeto.

Zeković (Gorica):

Stranka ima v raznih institucijah odločilen vpliv. Uradniki in uslužbenci v takih institucijah morajo tudi delati za stranko. To se lahko zahteva.

Regent (Trst):

Današnja debata se vodi skoraj samo o kranjskih razmerah. Za stranko so pa vendar tudi izven kranjske organizacije važne, nekatere še važnejše kakor kranjske. Taktika je v obmejnih krajih mnogo težavnejša kakor na Kranjskem, kjer imate lahko delo. V Trstu n. pr. se moramo vedno ozirati na Italijane; za nasprotnike pa imamo sovinitse, ki neprenehoma trdijo, da ne delamo nič drugega, kakor da pomagamo Italijanom. Seveda jim moramo pomagati, če hočemo pomagati sebi. Narodnjakom pa daje to priliko, da zavijajo vsako stvar. Včasí nam res nastanejo težave vsled dvojezičnega in multijezičnega prebivalstva. Ko je izvrševalni odbor pozval vse organizacije, naj prirede shode zaradi narodne avtonomije, smo pozdravili ta sklep in smo hoteli tudi v Trstu prirediti tak shod, pa nismo mogli, ker so imeli Italijani takrat druge opravke, ki so jih bili že prej sklenili. To je torej težava v mešanem kraju.

Milost (Trst):

Glede na razna mnenja se mi zdi potrebno naglašati, da moramo odločno ostati delavska razredna stranka. Organizirati delavstvo in voditi razredni boj za emancipacijo delavstva je naša naloga. Od tega se ne moremo oddaljiti. Če hočejo mali kmetje, mali obrtniki priti k nam, jih ne bomo odbijali, ampak povedati jim moramo resnico. Tistih ne maramo, ki bi pri nas radi zasledovali nesocialistične cilje. Kar se tiče združništva, je moje mnenje to, da lahko snujemo različnim stanovom zadruge, a kadar se jim bo dobro godilo, nam pokažejo osle. Naj vedo vsi, da nismo splošna, ampak razredna stranka. Trst je res težavna točka. Naravno je, da morajo italijanski sodrugi skrbeti v prvi vrsti zase. Ampak zgodile so se tudi napake, ki so nam škodovala. Tako je bilo v Pulju; jaz sem jim povedal in tudi „Rdeči Prapor“ je obsodil njihovo stališče.

Ethin Kristan:

Sodrugi Kermolj se je pritoževal nad „Rdečim Praporom“, ki je za ožje volitve na Goriskem izdal parolo, da se glasuje za liberalne proti klerikalnim kandidatom. Ampak to je bilo potrebno, ker nismo dobili iz Trsta nobenega odgovora na naše pismo (Kermolj: Saj nismo dobili nobenega pisma). Pač, kajti pozneje ste mi sami povedali, da niste mogli nič odgovoriti, ker niste dobili iz Gorice pravočasno odgovora. Če bi bili izvrševalnemu odboru naznanili, da bo v Gorici konferenca, bi bil „Rdeči Prapor“ objavil to. Tako pa ni bilo mogoče, da bi centralno glasilo ne reklo ne bev, ne mev, ko so bile volitve že na pragu. Neki govornik nam je skoroda priporočal oportunistem. Pa ni bilo potrebno. Oportunisti v tem zmislu, da izkoriščamo položaj z ozirom na socialistični cilj in na podlagi socialističnih principov, smo itak. Ampak če ima oportunistem zatajiti ali zatemniti načela, tedaj je kratkomalo izključen. Nezadostno informacijo bratskega časopisja čutimo vsi hudo, ampak pomagalo se bo šele tedaj lahko, kadar bomo imeli dovolj moči. Doslej jih pa nismo imeli. Čudim se danes sodrugu Regentu, ki je sicer zelo hraber, danes nam pa slika same težave. Seveda Trst jih ima, ampak drugi kraji jih imajo tudi. Veseli bi bili, če bi imeli na Štajerskem in Koroškem tla že tako pripravljena kakor v Trstu. Tudi v Ljubljani ni premalo težav. In povsod jih bo vedno več, čim bolj se bo stranka razvijala. Z italijansko stranko morajo naši sodrugi kooperirati, kadar gre za skupna vprašanja; to je naravno.

Ampak nihče jim ne brani, da nastopijo samostojno v rečeh, ki se ne tičejo Italijanov. Tako bi bili lahko shod za narodno avtonomijo sami priredili, če niso Italijani imeli časa. Da nismo razredna stranka, tega ni nihče trdil na tem zboru. Ampak nekaterim sodrugom ni všeč beseda »splošna« stranka. Toda naš cilj je, da postanemo splošna stranka; to je n. pr. tudi v Kautskega znanem komentarju k komunističnem manifestu povedano. Naravno je, da ne bomo rešili malih kmetov kot male kmete; pač pa ne moremo ignorirati kmetijskega vprašanja, ki se nas močno tiče. Z demagogijo ne smemo loviti kmetov; prihajali pa bodo sami, ker jih bo agrarni kapitalizem prisilil. Mali obrtniki pogostoma niso nič drugega kakor delavci, le da morajo sami skrbeti za svojo mezdo; ampak razrednega čuta nimajo. Prišel pa bo tudi ta in iz njega se razvije razredno spoznanje. Nam ni treba nobene jezuitovske taktike za te sloje. Kadar dozore razmere, jim bomo morali odpreti svoja vrata. Produktivne organizacije ne morejo biti strankini organizmi, dokler nimamo belgijskih razmer. Naše stališče spričo posameznih takih organizacij se pa da le od slučaja do slučaja določiti z ozirom na vse okoliščine.

Demetrovič (Zagreb):

Zdi se mi, da ste storili napako, ko ste združili debato o taktiki in o organizaciji. Organično bi bilo prav, da se združijo taktika s političnim položajem. Splošna in razredna vprašanja niso taktična, temveč načelna. Agitacija med kmeti je odvisna od kmetovih ekonomičnih stremeljenj, ki niso povsod enaka. Na to vplivajo tudi kraji meščanskih političnih strank. Na Hrvatskem se pridobiva mali kmet že močno za socializem, v prvi vrsti kot človek. Vseled razpadanja meščanskih strank dobiva socialna demokracija vodilno vlogo v narodu. Reakcija se združuje pod zastavo klerikalizma, drugo išče opore pri socialni demokraciji. Naval iz krogov inteligence je lahko nevaren, če delavsko jedro stranke ni dovolj močno. Ampak prejalislej mora povsod socialna demokracija razsiriti svoje meje.

Dr. Dermota (Gorica):

V Trstu je gospodarski položaj mnogo enostavnejši kakor drugod; na Goriškem in v Ljubljani je mnogo bolj kompliciran. V Trstu je stališče jasno: Proti kapitalističnemu podjetništvu. Tržaski sodrugi so pa še močno pod sugestijo meščanskega časopisja, »Edinosti« i. t. d. Namesto da bi bila socialistična taktika merodajna, se pusti voditi. V splošnem imamo na Slovenskem vprašanje liberalizma in klerikalizma. Liberalizem obstoji le še v ostankih. Naše stališče proti klerikalizmu je jasno: z njim moramo voditi neprestan boj, ker je ta boj načelen. Drugo je vprašanje z liberalizmom. Ali ga zaradi našega protiklerikalnega stališča podpirati, ali pomesti zadnje njegove ostanke? Liberalizem ne more nikdar več priti do veljave, pa samo komplicira vse boje. Zato je bolje, naj se pomeže z ostanki, da bo boj enostavnejši. Inteligence, ki bi prihajala zgolj zaradi antiklerikalizma brez ekonomičnega znanja in socialističnega prepričanja, ne bomo lovili; ker ne potrebujemo balasta. Smo pa splošna stranka; delavska stranka ne nehamo biti, a če hočejo priti drugi sloji k nam iz spoznanja svojega položaja in ker socializem tudi njim več koristi, jim ne bomo branili. Najprej se zanima za socializem le tvorniško delavstvo; potem se pa naravno razširja na obrtno delavstvo, pa na poljedelsko in na druge sloje, ki žive od dela. Ta razvoj je naraven in se ne da vstaviti. Gospodarskih ustanov ne moremo mešati s političnimi. Da bi kmet pokazal osle, če dobi zadrugo, ne verjamem, če bodo zadrugo dobre. To se ne tiče programa, ki se ne izpreminja.

Dr. Tuma (Gorica):

V naših deželah imamo različen gospodarski razvoj, kar moramo upoštevati. Na Goriškem imamo že nekaj liberalno-klerikalnih krogov zadrugištvu. Po statistiki imamo 78 odstotkov malih kmetov in okrog 10 odstotkov malih obrtnikov. Organizacija naših maloobrnitniških delavcev je težavna, ker vsi računajo, da sami postanejo mojstri; nekateri so že bili mojstri in mislijo zopet postati. Tu je težko kaj opraviti s strokovno organizacijo. Taktika med malimi kmeti mora razlagati splošno avtonomijo. To je proletarska ideja. Na Angleskem je živa. Kmet je rojen nasprotnik birokracije in se lahko pridobi za ekonomične okrajne zastope po angleskem vzoru, kjer imenuje sam svoje tehniške

uradnike. Birokracija je najhujša kača v javnem življenju; kmet vidi v njej zastopstvo sile, on pa je pristopen demokratičnim idejam.

Zaključni se debata.

O tisku poročila na to

Anton Kristan.

Poročilo smo že objavili.

Konec pril.

Volitve v Italiji.

Ta teden so bile v Italiji nove volitve za rimski parlament in z njimi je prvi del precej strastnega volilnega boja zaključen. Izvoljenih je 419 poslancev; v 72 okrajih bodo ožje volitve. V glavnem se obliče italijanskega parlamenta po vspehu teh volitev ne izpremeni. Socialisti so dosegli jako lepe vspehe; njih število se v novi zbornici izdatno poveča. Dosedanji rezultat volitev je sledeči: Ministerialni kandidati so izvoljeni v 276 okrajih; ustavni opozicionalci so dobili 44 sedežev, radikalci 36, republikanci 17, socialisti 30, katoličani 16.

Od teh mandatov so dobili ministeriali takih, ki so jih imeli doslej 209, novih pa 67; konstitucionalni opozicionalci dosedanjih 4, nova 2;

radikalci dosedanjih 24, novih 12;
republikanci dosedanjih 12, novih 5;
socialisti dosedanjih 18 novih 12;
katoličani dosedanjih 5, novih 11.

Iz 4 okrajev še niso znani rezultati.

V ožje volitve pride 144 kandidatov in sicer 68 ministerialcev, 8 konstitucionalnih opozicionalcev, 25 radikalcev, 28 socialistov, 5 katoličanov, 8 republikancev in dva krščanska socialca.

Vojna ali mir?

Začasno kaže zdaj vse na mir. Srbija je razposlala svojim zastopnikom pri evropskih vele-vlastih okrožnico, da jo izroče dotičnim državam. Ta okrožnica, ki označuje sedanj položaj, se glasi:

Izhajajoč od nazora, da je pravni položaj Srbije do Avstro-Ogrske izza razglašene aneksije Bosne in Hercegovine ostal normalen, nima Srbija namena, izzvati vojno s sosedno monarhijo in tudi ne želi izpremeniti svoje pravno razmerje, temveč izpolnjuje na podlagi vzajemnosti, nadalje svoje sosedovske dolžnosti in vzdržuje z monarhijo kakor v preteklosti odnose, ki izvirajo iz medsebojnih gospodarskih interesov. V duhu stališča, ki ga je Srbija vedno priznavala, da je bosensko-hercegovsko vprašanje evropsko vprašanje, in da pristoja signatarnim državam berlinskega kongresa, izreči odločitev glede na aneksijo, kakor tudi na novo redakcijo članka 25 berlinskega ugovora, izroča Srbija, zaupajoča modrosti in pravičnosti vele-vlasti, svojo zadevo brez pridržka njim kot kompetentnemu sodišču ter ne zahteva torej iz tega povoda od Avstro-Ogrske nobene odškodnine, ne teritorialne, ne politične, ne gospodarske.

Pisava srbskih listov je sicer še vedno dvoumna; za bodočnost pač še ni odpravljena vsaka nevarnost, vendar je za trenotek položaj izboljššan.

Turčija je zdaj Srbiji dovolila prevoz orožja in vojnih potrebščin čez svoje ozemlje.

Mladoturški list »Tanin« javlja, da zbira Srbija čete ob meji novopazarskega Sandžaka.

Otroka je pustila v sobi samega neka Mikaličeva v Trstu, ko je šla na trg. Otrok je našel vžgalice, zažgal nek papir, pri tem se mu je vnela obleka in otrok je zgorel.

Politični odsevi.

Socialno demokratični poslanci so v državnem zboru obnovili vse predloge, ki so jih bili vložili že v zadnjem zasedanju, pa se še niso rešili. Med njimi so zlasti sledeči:

Pernerstorfer: Da se odpravijo vse dolžbe, ki ovirajo ženskam društveno pravico.

Adler: Da dobe tudi ženske volilno pravico.

Schuhmeier: Da se zniža vojaška aktivna služba na 2 leti.

Seitz: Da se odpravi smrtna kazen.

Winter: Da se volijo porotniki na podlagi splošne volilne pravice.

Pernerstorfer: Da se odstranijo teološke fakultete z vsenčilšč.

Beutel: Da se odpravi loterija.

Tomschik: Da se izvede zakon o službenih razmerah železničarjev.

Cingr: Da se vpelje osemurni delavnik v rudništvu.

Muchitsch: Zakon o pekarniških prostorih.

Muchitsch: Zakon o oškodnini za nočno in nedeljsko delo v pekarnah.

Tuller: Zakon o skrajšanem postopanju pri odmerjanju dohodninskega davka za delavce.

Schramel: Zakon o službenih razmerah gozdarskih delavcev.

Ellenbogen: Zakon za trgovske pomočnike.

Vrhutega so socialni demokratje vložili več interpelacij.

Nadomestne volitve za državni zbor bodo potrebne v štirih okrajih. Umrli je od zadnjega zasedanja nemški poslanec Blösch, odstopil je Poljak Abrahamowicz, ker se je zaradi poljskega ministrstva sprl s poljskim kolom, Čeh dr. Černohorsky zaradi afere s praškimi vodovodnimi cevmi in Nemec dr. Derschatta, ker je postal predsednik avstrijskega Lloydja.

Za zborničnega poveljnika v Bosni je imenovan dosedanji vojni poveljnik v Zadru general Marijan Varesanin. Prejšnji poveljnik bosenskega zbora, general kavalarije pl. Windsor je prosil za upokoje, ker ne zna srbsko-hrvatskega jezika.

Nemška vlada namerava vpeljati davek na dedščine. Žrtve, ki bi zadele bogatine, ne bi bile kdove kako velike; zakaj dedščine do 20.000 mark bi bile davka proste. Za 20.000 mark bi se plačalo 1/10 odstotka in ta kvota bi se polagoma stopnjevala tako, da bi se za 100.000 mark plačal 1 odstotek. Poleg tega naj bi se vpeljala pravica države do dedščin, če ni bližnjih sorodnikov in če umrl ne zapusti oporoke. Proti davku na dedščine pa strastno agitirajo »stebri države«, aristokratski agrarci. Na nekem shodu, na katerem je njih dolgoletni pristaš, profesor Wagner, zagovarjal novi davek, so tako razgrajali in tako počenjali, da govornik ni mogel slišati samega sebe. Kajpada, indirektni davki, katere plačuje ljudstvo, jih ne razburjajo.

Srbija baje namerava zahtevati kompenzacijo v novopazarskem Sandžaku. S Turčijo ima že spor, ker turška vlada ne dovoljuje, da bi se vozile srbske vojne potrebščine čez turško ozemlje.

V angleški poslanski zbornici je stavljal irski poslanec Dillon na državnega tajnika Greya vprašanje, kaj vse se je že storilo, da se sestane evropska konferenca, katere se bo bavila s položajem, ki je nastal po priklapljenju Bosne in Hercegovine in kdaj se bo že sestala. Državni tajnik Grey je odgovoril, da se velesile zmeraj pogovarjajo, kako bi se dala zadeva splošno rešiti. Ker so druge države zelo interesirane, ne more v tem trenutku podati daljnih pojasnil. Tudi pogajanja še niso tako daleč, da bi se lahko gotovo reklo, kdaj se sestane konferenca.

Japonska se zopet oborožuje. Od poslednje vojske sem Japonska svojo vojsko hitro pa tiho pomnožuje. Pehota je dobila nove, popravljene puške, ki hitreje streljajo in dalje nesejo, kot prejšnje. Vsakemu polku so pridružene štiri strojne puške najnovejše konstrukcije. Topništvo je dobilo nove brzostrelne topove, ki znatno nadkri-ljujejo one topove v rusko japonski vojni. Na novo sta sestavljeni dve brigadi težkega topništva, katere imata 10 in pol centimetra kaliberske topove, ki neso na jako veliko daljavo. Nadalje so si nabavili 500 topov za obleganje trdnjav. V konjeništvu so zamenjeni vsi konji. Castniki in oni oddelki, ki so namenjeni za rekognosciranje, so dobili nove, izvrstne konje. Znatno so povečali oddelki za zgradbo železnic, mostov preko velikih rek in vojne zrakoplove. Preosnovan je nadalje zakon, po katerem more Japonska sedaj poklicati nad tri milijone vojakov pod orožje. Ta reorganizacija je bila izvedena v zelo kratkem času in brez posebnega hrušča, kar dokazuje, da proti Japonski v prihodnji vojni ne bo posebno prijetno in lahko dvigniti vojno orožje.

Domače vesti.

Gostinčar proti Čobalu.

Kakor smo svoječasnoročali, je tožil državni poslanec Jožef Gostinčar Miha Čobala iz Zagorja zaradi razžaljenja na časti, češ, da mu je le-ta na shodu v Narodnem Domu v Radečah dne 31. maja 1908 zaklical besede, da je vse laž, kar govori, da vedno laže in da je lažnjivec.

Kazenski sodnik v Radečah g. Dolensek je obsodil Čobala na 8 dni zapore, poostrelega z dvema postoma in v povračilo stroškov. Okrožno sodišče v Rudolfovem je pa to razsodbo predru-gačilo tako, da se je Čobal obsodil samo na globo 30 K in sicer le radi očitanja, da Gostinčar »laže«, dočim je Čobala oprostilo glede očitanja, da je Gostinčar lažnjivec, da vedno laže in da je vse laž, kar govori. Gostinčar je bil obenem obsojen, da mora, ker je z glavnim delom svoje tožbe propadel, povrniti Mihi Čobalu večji del prve in vse stroške druge instancije.

Ta lekcija pa ni dala mirovati Gostinčarju in njegovemu protektorju dr. Benkoviču, ki se je čutil posebno blamiranega radi tega, ker vsiklicno sodišče njegovi zapriseženi izpovedbi, s katero je potrdil ovadbo v celem obsegu, ni verjelo. Dr. Benkovič je namreč s svojim pričevanjem zagazil v velika nasprotja z izpovedbami drugih prič, osobito priče g. dr. F. Vončina, takratnega vladnega komisarja.

Naravno, da je skušal dr. Benkovič popraviti blamažo. Dobil je nove priče ter predlagal ob-novo kazenskega postopanja. Sodišče v Radečah je temu predlogu tudi ugodilo.

Vršila se je potem dne 4. svečana t. l. nova razprava pri c. kr. okrajni sodnji v Radečah, na kateri je bilo zaslišanih pod prisego nič manj kot 23 prič. Deset nasprotnikovih prič je sicer potrdilo obtožbo v celem obsegu, toda večina teh prič je prišla v protislovje s svojimi izpovedbami, katere

so oddali v teku predpizvedb. Pa tudi med seboj so si priče zelo nasprotovale. Nekatere so potrdile besede, katerih noben drugi ni slišal. Resnica se je izvedela šele tedaj, ko so bile zaslišane Čobalove priče, ki so stale v kritičnem momentu v neposredni bližini obtoženca, ter decidirano potrdile, da Čobal ni izgovoril drugih besedi, kakor one, katere je sama priznal. Besedo «lažnjivec» je izrekel nekdo drugi, ki je stal zadej za obtožencem. In res je priznal priča Malovrh, da je bil le on tisti, ki je zaklical «lažnjivec», ne pa Čobal. Dr. Benkovič in vladni komisar dr. Vončina sta takoj stopila razgovorniki oder ter povpraševala, kdo da je zaklical besedo «lažnjivec», vendar pa nista našla storilca.

Ako bi bil Čobal takrat zaklical inkriminirano psovko in bi bil dr. Benkovič vedel to, ne bi bilo treba šele povpraševati po storilcu. Vprašamo: Ako je dr. Benkovič, kakor je izpovedal, res ves čas pazil na Čobala, zakaj ga pa ni takoj agnosiral kot krivca?

Isto velja o klerikalnih pričah. Obdolžitvene priče pa so se zglasile šele sedaj po preteku sedmih mesecev.

Kljub temu stvarnemu položaju je sodnik Polenšek zopet obsodil Čobala in sicer na tri dni zapor, poostrenega s postom in v povračilo stroškov. Interesantno je, kako je prvi sodnik utemeljil svoj kvivdorek. Naj citiramo iz sodbenih razlogov sledeči odstavek:

«Če se pomisli, da je bil na shodu velik hrup in da se je mnogo kričalo, je več kot naravno, da ne more vsakdo vedeti, kaj je kdo kričal. Izpovedbe onih prič, ki odločno trdijo, da obtoženec inkriminiranih besed ni zaklical, so z ozirom na to okolnost, da se je veliko kričalo in vsled tega tudi veliko preslišalo, malo verjetne. Če se še pomisli, da so te priče izpovedale nekaj, kar se po njegovem mnenju ni zgodilo, reči je, da po tolikem času ni mogoče brez močnega vpliva avtosugestije odločno reči, kaj kdo ni rekel. To bi bilo mogoče le v slučaju, če bi bil obtoženec priče najel, da naj natančno pazijo na vsako besedo, kar pa obtoženec sam ne trdi, temveč pravi, da mu je bila skoraj večina prič neznanih.»

Proti tej razsodbi je vložil g. dr. Tekavčič pritožbo na okrožno sodišče v Novem mestu, o kateri se je vršila vzklicna razprava dne 10. t. m. Vzklicno sodišče je pritožbi Mihe Čobala v celem obsegu ugodilo. Čobala od obtožbe popolnoma oprostil, ter obsodilo Gostinčarja v povračilo vseh naraslih stroškov.

Klerikalno krščanstvo ima poseben značaj, ki se izraža v doslednem praktičnem zatajevanju onih načel, o katerih so navadno misli, da so krščanska. Nekoč so nas učili, — i v šolah uče menda naše otroke še zdaj — krščanstva. Tej kardinalni točki se pa pridružuje še dolga vrsta zapovedi in nauk, ki izpolnjujejo in specializirajo načelo: N. pr. «Kdor ima dve suknji, naj da eno tistemu, ki nima nobene»; «ne prizadeti bližnjemu, kar nočeš, da bi se tebi zgodilo» i. t. d. Priporočanju ljubezni do bližnjega sledi kakor rdeča nit zaničevanje «mamona»; «ne zbirajte zakladov, ki jih žro moli in rja»; «ne jemljite obresti»; «nihče ne more služiti bogu in mamonu.» Taki so nauki. Slovenski klerikalci pa so baje njihovi varuhi in čuvaji. Na zadnjem katoliškem shodu, na katerem je imel načelnik S. L. S. glavno besedo, so krepko naglašali in nad vse postavljali skrb za duševni blagor, za izveličanje po smrti, za praktično krščanstvo. Res da so bili klerikalci na Kranjskem takrat še politično v manjšini, pa so se lahko izgovarjali, da niso krivi, če ne veljajo vsa lepa načela v praktičnem življenju, ker jih ovirajo hudobni «protikrščanski» nasprotniki. Toda izza onega časa se je temeljito izpremenila stvar, v kranjskem deželnem zboru so zdaj vladajoča stranka; deželni glavar je izpreobrnjen, odnosno spokorjen pl. Suklje; v deželni odbor odločuje njihova večina. In zdaj bi bil čas, vprašati, kaj je s praktičnim krščanstvom. Pojasnili bi nam ga lahko bivši občinski odborniki idrijski. Ne da bi jo bili zahtevali, je klerikalni deželni odbor poslal v Idrijo komisijo zaradi znane zadeve, vsled katere je bil občinski odbor razpuščen in župan odstavljen. Stroške za to komisijo pa je krščansko-katoliški deželni odbor predpisal občinskim odbornikom. Taki neproduktivni izdatki niso potrebna slast, zlasti tedaj ne, če se za nujnejše potrebe ni denarja v hiši. Ni torej čudo, da odborniki niso plačali. Ampak deželno avtonomni kristjani poznajo svojo moč bolje kakor evangelije in katekizem, pa so kratkomo — zarubili dolžnike. In v ponedeljek je bila javna dražba. Kadar gre za denar, izgine klerikalna ljubezen do bližnjega kakor kafa. Kako združujejo sveti močje službo božjo z mamonovo službo, nam je še nerešena uganka, pa si sploh ne bomo preveč belili glave s to nerazumljivo tajnostjo. Trpinči nas pa drugo vprašanje, kako je moralo biti pravovernim pri duši na tisti dražbi. Rubezen je namreč imela pri nekaterih odbornikih žalostni vsep, da se ni dobilo pri njih nič nepotrebnega razen nekaterih svetniških podob in kipov. Uradni sluga je bil trdosrčen mož in je te svete reči brez trepetu in brez usmiljenja prilepil svoje napise «Zarubljeno» in v ponedeljek se je ta sveta

zbirka prodajala na profani dražbi. Ali bi bilo čudno, če bi nas zdaj obiskal potres kakor Kalabreze in Sicilijance?

Izjemno stanje v Idriji bo koncem tega meseca končano. Klerikalni manevri, ki so imeli namen, zavlačiti sedanji položaj ad calendae graecas, so vendar postali neuspešni in konec bo gerentove glorioje. Občinske volitve bodo dne 26. marca za tretji, dne 27. marca pa za drugi in prvi razred. Vodil jih bo okrajni glavar logaški g. Eckl.

Zaradi kanonov na Gradu se prepira kranjski deželni odbor z ljubljansko občino. Ta je namreč sklenila, da jih posodi vojnemu ministru za neko razstavo; deželni odbor pa trdi, da kanoni niso občinska, temveč deželna last.

Občinske volitve v Ljubljani bodo letos dne 19. aprila za tretji, dne 21. aprila za drugi in dne 23. aprila za prvi razred. Eventualne ožje volitve bodo dne 20., oziroma 22., oziroma 24. aprila. Za prvi razred bo ena, za drugi in tretji po dve volilni komisiji. Volilni čas je določen v prvem in drugem razredu 8. do 12. dopoldne, v tretjem pa od 8. dopoldne do 2. popoldne. Predsedniki volilnih komisij bodo: V prvem razredu občinski svetnik Josip Lenčec; v drugem razredu prva komisija obč. svetnik Ivan Plantan, druga komisija obč. svetnik dr. Majaron, v tretjem razredu prva komisija obč. svetnik dr. Karol Triller, druga komisija obč. svetnik dr. Ivan Tavčar.

V Zagrebu so zavladale neverjetne, naravnost divjaške razmere. Ondotni zizibambule napadajo nasprotnike v revolverji na ulicah, ne da bi policija, ki vidi to, branila. Natančen dopis objavimo zaradi pomanjkanja prostora prihodnjik.

Vztrajen samomorilec. Šestindvajsetletni pomožni uradnik Alojzij Ž. je prišel leta 1907 od vojaštva na dopust in je dobil službo pri okrajnem sodišču v Radovljici, odkoder je pozneje prišel k ondotnemu okrajnemu glavarstvu. Tam je bil pa pred kratim odpuščen. Kmalu na to se je vlegel na progo, da bi ga bil povozil vlak, kar se je pa še pravočasno preprečilo. V petek ga je našel ležečega na potu za Koslerjevo pivovarno železniški inženir na levi roki s prerezanimi žilami. Ker je bila nevarnost, da mu odteče kri, so poklicali rešilni voz, s katerim so ga pripeljali v deželno bolnišnico. Ko je šel v soboto ob pol 8. zvečer neki poročnik po hodni poti na južni kolodvor, je zapazil kakih sto korakov od restavracije na notranji strani ograje obešenca, kateremu je takoj prerezal vrvico, nato pa hitel naznaniti na kolodvoru službojočima policijskima organoma. Na licu mesta sta uvidela, da je neznanec sicer že kakor mrtvo bitje, a ima še v sebi življenja. Prenesla sta ga v kolodvorsko stražnico, kjer sta ga spravila toliko k sebi, da se je zavedel in povedal, da je Alojzij Ž. in da je šele prišel iz bolnišnice. Imel je na levi roki še obvezano rano, katero si je prizadel prejšnji dan v samomorilnem namenu. Na zdravnikovo odredbo so ga zopet pripeljali z rešilnim vozom v deželno bolnišnico.

S šivanko si je prebodla oko 4letna Roza Sancin v Trstu, ko je sivala punčki obleko. Deklica bo brzkone oslepela.

Rekonvalescent ključavničarski pomočnik Fran Cankar, ki si je bil predpreteklo soboto v samomorilnem namenu zadal v svojem stanovanju na Dunajski cesti št. 6 v desni stran prsi dva strela, je preteklo soboto toliko okreval, da je zapustil deželno bolnišnico.

Za vipavski deželnozborski mandat kandidirajo klerikalci posestnika Bogomira Perhavca iz Vipave. «Slovenec» naznanja, da je vodstvo S. L. S. to kandidaturo soglasno odobrilo in z veseljem pozdravilo. Soglasno odobrilo — to se bo že verjelo, ampak če je tisto pozdravno veselje popolnoma pristno, je drugo vprašanje. Perhavčeva kandidatura je namreč plod male revolucije v klerikalni stranki. Ta mandat bi bil vseč idrijskemu dekanu Arkotu, ki še ne more pozabiti, da je že bil poslanec. Upal je, da ga bo stranka oficijelno podpirala in najbrže bi bila storila to, če se ne bi bili zaupniki uprli, češ, da je že dosti duhovnikov v deželnem zboru. — Liberalci so sklenili, da ne kandidirajo. Volitev bo dne 3. aprila.

Drevo je ubilo dekleta. V Jelovcu pri Narapljah je namreč pretekli teden podiral posestnik Eberl v gozdu drevje. Ko je menilo neko drevo pasti, je bezala njegova 18 letna hčer v kraj, a se je spodtaknila ter padla in drevo je padlo na njo ter jo ubilo.

Osemnajst mesecev staro dete naprodaj. Za 175 dolarjev je tvoje. Mati, ako si hoče ohraniti življenje, se mora podvreči operaciji, za katero nima denarja. Prodati hoče dete, da dobi potrebna sredstva. — Ta oglas s podobo deteta so pred nekaj dnevi prinesli meščanski listi v Clevelandu v Ameriki. Komentar je tu nepotreben, kajti v tem slučaju si tudi lahko v duhu vstvari pravo sliko.

Zidarski pomočnik se je ponesrečil pretečeni ponedeljek na Mirnu na Goriskem. Nesreča se je zgodila tako: Pri podjetnici Karolini Faganelli so zidarji obzidavali neke nabiralnike vode, nad katerimi je stal 12 m dolgi zid. Ko so zidarji odstranili na ukaz lastnice opore, se je nakrat zrušil ves zid ter zasul zidarskega pomočnika Janeza Nemca, ki je vsled teških telesnih poškodb ob 1. uri pop. umrl. Pokojnik je bil tako zasut, da se je videl samo čevljev ene noge izpod razvalin. Na

prsih je imel revež kamen, katerega sta dva moža komaj odstranila. Pokojnik zapušča še nepreskrbljeno hčerko; žena pa, za katero je pokojnik neutešivo žaloval, mu je šele pred tremi tedni umrla.

Zmrznila je v Trbovljah rudarjeva žena Antonija Kolar. Ko so jo našli, je bila že mrtva.

Valel pretepa je umrl v Zimici blizu Maribora 22 letni Franc Zorko. Dobil je krvavitev možgan, ki je povzročila smrt.

Na Koroškem so nemški nacionalci imenovali za deželnozborske volitve svoje kandidate za splošno skupino. V 1. (celovškem) okraju je dr. Metnic; v 2. (sentvidskem) kandidira Fil. Großbauer, Hofenlinar v Lihtengrabnu ob Labodi, v 3. (beljaskem) Brugger, ravnatelj meščanske šole v Beljaku, v 4. (špitalskem) pa znani dr. Steinwender.

Vladna podpora za zelenjadarstvo na Goriskem. Čuje se, da je vlada dovolila deželnemu odboru goriskemu 42 500 K v svrhu pospeševanja zelenjadarstva.

Preprečena nesreča. V Standrežu na Goriskem bi se bila kmalu zgodila velika nesreča pri motorju na bencin. Štiri osebe, ki so gledale v zaprtem lokalu, kako teče motor, so padle vse, druga za drugo v omedlevalo. Iz smrtne nevarnosti jih je rešila deklica, ki je tudi prišla iz radovednosti gledat novi stroj.

Strokovni pregled.

Za pekovo varstvo. 4. t. m. se je vršil v gostilni «pri Kroni» v Gradišcu obilno obiskani shod za pekovo varstvo. Sodr. Perhanc kot predsednik ljubljanske skupine pekovske zveze je otvoril zborovanje ter podal sodr. Ant. Kristanu besedo, da je razložil cilje pekovskega varstva. Sprejela se je tudi tozadevna resolucija. Govorili so še sodr. Piskur, Kerlič in dr. — Organizacija pekov v Ljubljani prav lepo napreduje. Kmalu bodo vsi pomočniki že v organizaciji. Tako je prav.

Kovinarska podružnica v Ljubljani je imela 28. svečana svoj redni letni občni zbor. ki ga je otvoril predsednik sodr. Slamnjak ter obenem podal zanimivo letno poročilo o delovanju podružnice. Sodr. Vehovec je podal tajniško poročilo, iz katerega je bilo razvideti, da se je odbor trudil za razvijanje organizacije po vsi svoji moči. Blagajniško poročilo sodr. Puharja se je odobruje vzelo na znanje. Skupina je imela dohodkov 1289 K 70 h, ki so se razdelili na podpore, na izdatke centrali in na saldo, ki je še v blagajni. Račune so rač. pregledovalci pogledali in v redu našli. Nov odbor se je izvolil tako-le: Za predsednika I. Slamnjak, za blagajnika Fr. Puh, za tajnika I. Vehovec, v odbor: Zorko, Rodič, Debovsky, Letnar, Sušnik, Cerar in Muzlovič. Sodr. I. Kocmur pa je nato poročal o pomenu strokovne organizacije. Obrazložil je cilj prave organizacije — omenil je tudi namene žolnih organizacij, katere pri nas predstavljajo narodne in krščanske zizibambule. — Kovinarji ljubljanski! Na delo, da bo organizacija ljubljanska dosegla čim večjih uspehov.

Poročilo društva tiskarjev na Kranjskem za l. 1908 je že izšlo. 13. marca 1909 bo v veliki dvorani Mestnega Doma redni letni občni zbor, na tem se to poročilo podaja. Reči moramo, da je poročilo pregledno in skrbno sestavljeno. Društvo je imelo koncem l. 1908 179 članov, 17 članov je več kot l. 1907. Dohodkov je imelo 13.069 K 35 h, izdatkov pa 11.934 K 35 h. Stanje premoženja obnaša konec 1908 39.571 K 09 h. Več bomo o tem poročilu še napisali, ko bomo poročali o občnem zboru.

Socialni pregled.

K stavki v Velenjah. V soboto, dne 6. t. m. je v rudniku D. pl. Lappa v Velenju naenkrat izbruhnila stavka radi slabih plač rudarjev. Ni čuda, plače so bile 2-09 K do 3 K na dan. Stavka pa se je že v ponedeljek končala s povoljnim uspehom. Gosposki sihti kopačev so se zvišali od 2-18 K na 2-50 K, podkopačev na 2-35 K in žajbrocev na 1-20 K; akord se je povišal od 1 do 50 vinarjev; kurilec, kovač, tesarjem se je povišala dnevna plača od 5 do 7 vinarjev. — Rudarji in drugi delavci so se v tej stavki prepričali o potrebi organizacije, ker so se zboljšale razmere vsaj deloma edino-le potem organizacije. Treba bode sedaj, da se Velenjčani še tesneje združijo proti izkoriščevalnemu premogokopnemu milijonarju. — Intervenil je rudarski tajnik sodrug Sitar z izredno požrtvovalnostjo, za kar mu je delavstvo prav zelo hvaležno.

Štrajk mizarskih pomočnikov v Zagrebu. 10. marca je nastala v Zagrebu stavka mizarskih pomočnikov zato, ker so hoteli mojstri odstraniti tedensko plačo in jo nadomestiti z akordno oziroma s plačo od ure. 31 delavnic je izpraznjenih, 168 delavcev stavka. Stavkokazi so le trije. — Mizarski pomočniki so naprošeni, da nikdo ne potuje v Zagreb.

Izprtje mizarskih pomočnikov na Dunaju se vedno traja. «Šarfmacherji» so na delu z vso energijo, vendar sloga že poka. Mali mojstri začenjajo uvidevati, pa so šli velikim le na lim. Na Dunaj naj ne potuje noben mizar.

S prvim aprilom 1909 začne

„Rdeči Prapor“

izhajati vsak torek, četrtek
in vsako soboto

ter bo veljal:

za celo leto	14.— kron
za pol leta	7.— „
za četrť leta	3.50 „
na mesec	1.20 „

Vse dosedanje naročnike prosimo, naj naznanijo upravnistvu, če bodo poslej sprejemali po tri številke na teden ter naj določijo diferenco naročnine, da ne nastanejo nobene ovire v doposiljanju.

Obenem prosimo cenjene naročnike, naj priporočajo naš list svojim sodrugom, prijateljem in znancem, naj ga zahtevajo po gostilnah in kavarnah, v katere zahajajo in naj nam pošljejo naslove takih znancev, ki bi ga naročili, če jim ga pošljemo na ogled.

Pozor! Važno!

Volitev v VI. razredu zavarovalnice zoper ne-zgode je razveljavljena. 31. t. m. bo zopet volitev. Delavstvo kandidira sledeča sodruga: Andreja Baudelja, delavca v papirnici v Podgori, in Antona Kmeta, malinarja v Idriji. — Prosimo vse zaupnike, naj skrbijo, da se volitve takoj izvrše; povsod (v mlinih, strojarnah, papirnicah) morajo dati gospodarji delavcem volilni listek, da ga izvoljeni zaupnik podpiše v imenu delavstva s svojim podpisom ter da nanj napiše izvoljena kandidata. **Pozor torej!!** Zaupniki, na delo!

Delavska brezpravnost na Ogrskem.

Iz mnogih poročil je našim čitateljem približno znano, kako nesramno ravna sedanja ogrska vlada z ondotnimi delavskimi organizacijami. Posebne svobode niso uživali delavci na Ogrskem nikdar, toda tako brutalnega zatiranja še ni bilo nikoli kakor od tistega časa, kar je grof Andrassy postal minister za notranje zadeve, Košut pa trgovski minister. Razpuščanje legalnih delavskih organizacij in konfisciranje njegovega premoženja je v tej dobi na dnevnem redu. Delavstvo je rekuriralo proti takim nepostavnim činom, demonstriralo je in manifestiralo za svoje državljanske pravice. A vse je bilo zaman. V zadnjem času je vlada razpustila zopet celo vrsto organizacij s popolnoma ničnimi pretvezami.

Zdaj se je delavstvo naveličalo. Namreč ne boja za svoje pravice, ampak vladnih sikan. Strokovno tajništvo v Budimpešti je predložilo na ministrstvo za notranje zadeve spomenico, s katero naznanja, da se bo delavstvo poslej **tajno organiziralo**.

V spomenici se naglaša, da se je tistega dne, ko je grof Julij Andrassy postal minister, na Ogrskem **suspendiralo ali razpustilo štiriisto delavskih organizacij**, da se niso potrdila ne **ona nova pravila delavskih društev**, da je pa ministrstvo v tem času vzelo na znanje **tristo pravil podjetniških organizacij**. Čeprav delujejo podjetniške organizacije z vsakovrstnimi terorističnimi sredstvi ter kaznujejo celo obrtnike, ki se jim ne vklanajo, z globami, jim vendar oblasti ne delajo nobenih težav, dočim zadostuje vsaka anonimna denunciacija, da se razpusti delavska organizacija.

Spomenica našteva zadrje progone in potem naznanja ministru za notranje zadeve, da se organizirano delavstvo nikakor ne odreče svoji pravici, zbirati denarna sredstva za svoje mezdne boje in da je že našla za to tako obliko, ki bo oblastim nepristopna. Končno poziva spomenica ministra, naj izjavi, če je pripravljen, priznati delavstvu toliko združevalne pravice kolikor podjetnikom; če ne, bodo vse delavske organizacije opustile svojo sedanjo pravilno obliko, pa se poslužile take organizacijske forme, ki jih bo varovala oblastnih nepostavnosti.

Dopisi.

Iz Tržiča. Minulo nodeljo so priredili dr. Vilfan, Bolčev Pepe in Ribnikarjev Dolfe shod v Tržiču pri Bastelnu. Navzočih je bila 50 ljudi. (Slov. Narod) se sicer laže, da jih je bilo 100! Hvalili so Zizibambule, češ, tržiški delavci moramo postati Zizibambule, no — pa smo jim takoj povedali, da ne maramo ne liberalcev, ne zizibambul. Ribnikarjev Dolfe je bil zato zelo hud. In «Narod» piše, da smo bili «surovi». Ze mogoče, da se jim je tako zdelo — nam seveda že lahko pade kaka beseda, ki ni tako nobel kot so njihove, ki so učeni in imenitni. Tržiški delavci smo socialni demokratje in tudi kot taki ostanemo, ker vemo, da je edino socialna demokracija prava delavska stranka. Ribnikar naj le ostane v Ljubljani pri svojih — zizibambulah. Tržič ga ne mara.

Glencoe, (Severna Amerika). Svojim rojakom sodelavcem v stari domovini, ki večidel mislijo, da teče po Ameriki mleko in med, bi rad pojasnil nekatere tukajšne razmere. Znano je slovenskim sodrugom, da je zalotila Zedinjene Države huda gospodarska kriza, ki pa tudi zdaj še ni končana, zlasti ne za delavce. Že drugo leto je strašno pomanjkanje dela po vsej širni deželi in sploh ni nič upanje, da se izboljša položaj. Razne tovarne, v katerih je bilo še pred poldrugim letom po več tisoč delavcev, so še danes zaprte. V premogokopih in po raznih drugih rudnikih se dela po dan do tri dni na teden, mnogo rogov je pa sploh zaprtih. — Bede delavcev pa ni kriva samo kapitalistična kriza, temveč tudi velikanski tehnični napredek, ki ga kapitalisti brezobzirno in tudi brezvestno izkoriščajo sebi v prid. To se opazuje predvsem v premogokopih. V tistih jamah, v katerih se še nekoliko dela, vpeljujejo električne stroje. Tak stroj nakoplje z dvojico delavcev v osmih urah 250 ton premoga; če bi se delalo z rokami, bi bilo za tako množino treba 50 delavcev. Račun je torej lahek: Od 50 delavcev jih ostane 48 brez kruha. Za tista dva, ki imata pri stroju dela, pa ni položaj nič izboljšán, temveč še celo poslabšan. Kajti ameriški kapitalisti gledajo le na profit. Promet z elektriko je nevaren; na vse strani so razpeljane po roveh žice za električno strujo, zavarovane pa večinoma niso nič, kakor sploh podjetniki ne mislijo na nobeno varstveno napravo, če se ne prisilijo na to. Ni torej čuda, če ubije električni tok neštete delavce. Kapitaliste skrbi le, če jim ubije mulo, zakaj to je treba kupiti, delavcev je pa po deželi toliko brez posla, da ni treba nič skrbeti zanje. — Tudi po tovarnah se vpeljuje električni promet, s katerim se prihranjuje živa delavska moč. Zato ni čudno, da je več sto tisoč delavcev brez kruha in lakote umira v bogati deželi. Po tovarnih vlakih se neprenehoma vozijo brezposelni delavci skrivaj iz kraja v kraj, ker nimajo denarja, da bi pošteno potovali. Mnogo takih delavcev se ponesreči, marsikateri se ubije. Tako je v Ameriki, po kateri hrepeni še toliko delavcev, namesto da bi se doma čvrsto organizirali in si z močno organizacijo izboljšali razmere. — Ko so bile volitve za predsednika Zedinjenih držav, so kapitalistične stranke agitirale na vse pretege. Tudi slovenski dnevnik v Novem Jorku, «Glas Naroda», ki ima na čelu zapisano «List slovenskih delavcev v Ameriki», je pridno agitiral za Tafta in obljuboval delavcem zlate čase, če bo izvoljen republikanski kandidat. No, republikanec je izvoljen, ampak dobri časi so samo za kapitaliste, za delavce je pa le vedno večja revščina. Bil sem meseca novembra v Velling, Wa. V., ko se je z «rdečim vlakom» pripeljal Evgen Debs, socialistični kandidat za predsednika. Mnogo tisoč ljudi ga je prišlo poslušati in vsi so priznali, da je govoril lepo in prav. Klicali so «hura!» in «živio!» na dan volitve je pa marsikateri, ki je prej obljubil, da bo glasoval z rdečim listkom, izpremenil barvo, češ: «Rad bi volil socialista, pa vem, da ne bo izvoljen; zato volim rajši republikanca, da ne zmaga demokrat». Nekateri so pa prodali svoj glas celo za čašo piva. Če bodo vedno tako volili, bodo seveda vedno slabši časi za delavce. — Začetkom meseca svečana je imela premogarska «Unija» svoj redni občni zbor (glavno konvencijo) v Indianapolis. Navzočih je bilo 339 rudarskih delegatov, ki so sprejeli sledeči predlog: «Vsak delavec, ki ni član «Unije», pa želi delati v premogokopih, plača 50 dolarjev vstopnine. 50 dolarjev je približno 250 kron. Predlog stopi v veljavo s 1. aprilom. Delavcem v stari domovini ne morem svetovati nič boljšega, kakor da naj hitro pristopijo Uniji, če še niso, zlasti pa tistim, ki mislijo kdaj priti v Ameriko. Zakaj od 1. aprila bo tukaj tako: Kdor bo hotel v Ameriki delati v premogokopu, bo moral pokazati unionski listek, ali pa plačati 250 kron. Če hoče v Ameriki podjetnik sprejeti delavca, ga mora najprej predstaviti unionskim zaupnikom, katerim mora dokazati, da je organiziran, sicer ga tudi podjetnik ne sprejme, ker ve, kaj ga drugače čaka. Brez organizacije ni za delavca nič.

Klobuke, cilindre

in čepice v najnovejših fagonah in v velikih izberah priporoča

Jvan Soklič, Ljubljana

Pod Trančo štev. 2.

52—18

Ustanovljena 1847.

Čovarna pohištva J. J. Naglas

Turjaški trg št. 7 » LJUBLJANA » Turjaški trg št. 7

Največja zaloga pohištva za spalne in jedilne sobe, salone in gosposke sobe. Preproge, zastorji, modroci na smeti, žimnati modroci, otroški vozički i. t. d. Najsolidnejše blago.

Naročnike, ki še dolgujejo naročnino, prosimo, da nam blagovolijo isto takoj poslati. Tudi zaupniki, ki dobivajo po več iztisov lista, naj blagovolijo točno odračunati.

Poslano.

Gospodu

dr. Gregorju Žerjavu
odvetniškemu kandidatu

v Ljubljani.

Opozorjeni na Vaš govor na shodu v Koštanjčevici, katerega je prinesel «Slovenski Narod» dne 8. t. m. v uvodniku «Zora puca», da si je Vaše blagorodje dovolilo v imenovanem govoru indirektno napasti našo vinsko obrt, zahvaljujemo se Vam za iznenadno izkazano nam reklamo in se Vam toplo priporočamo za prihodnje, da izvolite ne samo na deželi, ampak tudi na eventuelnih shodih v Ljubljani, toda ne indirektno, temveč z imenom imenovati našo tvrdko, katera, kakor ste že na shodu priznali, prodaja ne samo ceneno, temveč tudi pristno vino.

S spoštovanjem

Br. Novakovič

lastniki vinogradov in trgovci vina.

Pripominjamo še, da je to «Poslano» dne 9. t. m. prejel «Slovenski Narod» a ga ni hotel priobčiti z opazko, da ne more napadati govornika svoje stranke. Ravnotako je odklonil «Slovenec» z dne 11. t. m., češ, da se noče pripraviti s stranko.

Drože! Kvas!
Svoji k svojim!

Priporočam se slovenskemu občinstvu, pekovskim mojstrom in trgovcem, naj kupujejo in naročajo edino

CIRIL-METODOVE DROŽE

najboljše kakovosti in po nizki ceni. Nobeden gg. pekov in trgovcev naj bi ne ostal odslej brez tega blaga, ki se prodaja naši potrebni šolski družbi v korist.

Naročajte vsi žitne drože
edino od domačega narodnega izdelovalca

Maša Zalokerja v Ljubljani

v lastni hiši, Kladezne ulice št. 17. Rečne ulice št. 5.

KAVARNA

„Unione“

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

40 do 45 metrov ostankov.

Priložnostna ponudba.

Velika množina barhenta za obleke, flanela za bluze in srajce, cefira, oksforda, platna za brisalke in perilo, ostanki za posteljno perilo, vsak ostanek najmanj 4 m dolg, vse dobro pralno, la. kakovosti se razproda radi opustitve vzorcev.

1 zavoj na poskušnjo 15 kron.

40 do 45 m izbrano 15 kron.

Za vse, kar ne ugaja, se vrne denar.

Karel Kohn, tkalnica

Nachod štev. 28. Čiško.

64 8—3

52—17

Ustanovljena 1847.

Gostilna pri „Panju“

Vegove ulice

Naznanjam slav. občinstvu, da točim izvrstno

namizno vino

po sledečih najnižjih cenah:

Vis, belo	pol litra 28 hel.
» črno	» » 28 »
Istrsko	» » 32 »
Rebula	» » 34 »
Rizling, goriški	» » 36 »
Muskatelec	» » 40 »
Dolenjec	» » 40 »
Marsala	» » 80 »
Pelinkovec (Wermouth)	» » 80 »

Od 25 litrov naprej še oceneje.

Za pristnost vina se jamči.

Za obilen obisk se priporoča

Leonardo Galante

gostilničar pri „Panju“.

Dobi se tudi tu- in inozemska vina v steklenicah po najnižjih cenah.

*Podniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na*
Simona Hmetek
*v Ljubljani Kolodvorska ulica 24
Kotlovski Pijavski krog za krmiljenje*

Telefon št. 177

52-29

L. Tomažič

zaloga piva

v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Gosp. gostilničarjem in p. n.
slavnemu občinstvu priporočam

zagrebaško in

:: češko pivo ::

Prva slovenska ::

:: modna trgovina

za gospode

Engelbert Skušek

Ljubljana

Mestni trg št. 19

se najtopleje priporoča.

104-43

Globoko izpod cene

prodajam zaradi pomanjkanja prostora ravno došle spomladne in letne obleke, povrhnjke, dežne plašče za gospode in dečke. Najmodernejša konfekcija za dame in deklice.

Konfekcijska trgovina

v Ljubljani

A. Lukič

Pred škofijo št. 19.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“

10 zapovedi

za zdravje

lično tiskane, vposlje poštuine prosto in zastoj
lekarnar

24-11

Trnkóczy v Ljubljani.

Dobijo se tudi osebno v njegovi lekarni.

Pozor! 50.000 parov čevljev!

4 pare čevlje za K 7.—.

Po nakupu velike množine čevljev prodajam čevlje po zelo nizki ceni. Prodajam vsakemu 2 para moških in 2 para ženskih modnih čevljev iz ružavega ali črnega usnja z nabitimi močnimi podplati, elegantni, po najnovejši fasoni. Velikost po številu. Vsi 4 pari stanejo samo K 7.—. Razpošilja se po pošti. Zamena dovoljena ali pa se denar vrne.

D. Kessler, razpošiljalnica čevljev, Krakov št. 95/706.

Kmečka delavska

gospodarska zadruga

v Dobravljah, Goriško.

Registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Ustanovljena 1. 1908.

Vino se pošilja od 50 litrov naprej po jako zmernih cenah.

Podpisano se tem potem zahvaljuje dosedanjim vinskim odjemalcem, posebno občnemu konsumnemu društvu v Ljubljani, delavskemu konsumu v Idriji, zasebnikom v Mirnu in drugod.

To priliko pa uporabi, da priporoča veliko množino še neprodanega vipavskega naravnega vina iz lastnih kleti združenih kmetov iz Dobravelj, Skrilj, Brji, Šmarji, Rihemberga, Kamnja in bližnjih vasi, vsem svojim dosedanjim in novim odjemalcem po Kranjskem, Primorskem, Štajerskem, Koroškem in drugod.

Zadružno vodstvo.

Razglas.

Načelnništvo okrajne bolniške blagajne v Zagorju razpisuje v zmislu § 28 pravil

volitev delegatov in zastopnikov

V Zagorju se voli dne 28. marca t. l. Delojemalci volijo 40 delegatov, delodajalci pa 14 zastopnikov. Volitev se vrši v rudniški restavraciji. Dejojemalci volijo od 8. do 10. dopoldne, delodajalci pa od 2. do 3. popoldne.

V Litiji se voli dne 25. marca t. l. in sicer volijo delojemalci 12 delegatov, delodajalci pa 12 zastopnikov. Delojemalci volijo od 9. do 10., delodajalci od 10. do 11. dopoldne v gostilni gospe pl. Wurzbach.

V Zagorju volijo blagajniški člani iz občin Zagorje, Aržiše, Kotredež in Št. Lambert; v Litiji volijo vsi drugi blagajniški člani iz občin sodnih okrajev Litija in Višnjagora.

Volilno pravico ima vsak 24letni, kateri je bil konec februarja 1909 član okr. bolniške blagajne. Voli se z legitimacijami.

Zagorje, dne 1. marca 1909.

Miha Čobal, načelnik.

Največja zaloga,

najboljša in najcenejša trgovina za naročanje ozir. nakupovanje

Čoplov za pleskarje, sobne slikarje, zidarje, mizarje.

Lakov, pristnih angleških za vozove.

Emajlne prevlake, pristne, v posodah po 1/2, 1/4, 1/8 in 1 kg. 104-26

Jantarjeve glazure za pode. Edino trpežno in najlepše mazilo za trde in mehke pode.

Voščila, štedilnega, brezbarvnega in barvnega za pode; najcenejše in najboljše.

Rapidola, pripravljena za vsakovrstne prevlake.

Brunolna za barvanje naravnega lesa in pohištva.

Olje in mazilo za stroje, olje proti prahu.

Ustanovljeno

1. 1832.

Adolf Hauptmann v Ljubljani

Ustanovljeno

1. 1832.

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Masčobo za usnje.

Oljnatih barv, priznane najboljše.

Oljnatih barv v tubah, g. dr. Schönfelda.

Firneža, prirejenega iz lanenega olja, kranjskega.

Steklarskega kleja, pristnega, zajamčeno trpežnega.

Glipsa, alabasterskega in štukaturnega.

Karbolineja, najboljšega.

Fasadnih barv za apno.

Barv, suhih, kemičnih, prstenih in rudniških.

Kleja za mizarje in sobne slikarje.

Vzorci za slikarje, najnovejših.